

בענין שבין:

ח"כ פרו' אריה אלדד - עוצמה לישראל ואח'

המבקשים

- נגד -

רשימת רע"ם-תע"ל-מד"ע

ע"י ב"כ עוה"ד ארנה כהן ו/או חסן ג'בארין ו/או אראם מחאמיד ו/או ג'לאל דקואר ו/או סוהאד בשארה ו/או סאוסן זהר ו/או פאטמה אלעג'ו ו/או רימא איוב ו/או נדים שחאדה מעדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל ת"ד 8921 חיפה 310903, טל' 04-9501610; פקס: 04-9503140

המשיבה

כתב תשובה

פתח דבר

1. המשיבה מתכבדת להגיש בזאת לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 את תשובתה על הבקשה להכריז עליה כמנועה מלהתמודד בבחירות לכנסת ה-19 (להלן: בקשת הפסילה).
2. תצהיריהם של ח"כ אברהים צרצור, ראש המשיבה ובא כוחה, ושל ח"כ ד"ר אחמד טיבי, מ"מ ראש המשיבה והמועמד השני בה, מצ"ב, מסומנים כ**נספחים א' ו-ב'** ומהווים חלק בלתי נפרד מכתב תשובה זה. כמו כן מצ"ב כ**נספח ג'** לכתב התשובה, חוות דעתו של פרופ' סמי סמוחה, מבכירי הסוציולוגים המתמחה בחקר החברה בישראל בכלל והשסעים בה בפרט, אודות ההשלכות של פסילת מפלגה ערבית או מועמד מטעמה בבחירות לכנסת ה-19. חוות דעת זו מהווה חלק בלתי נפרד מכתב התשובה.
3. כפי שיפורט להלן, תטען המשיבה, כי בקשת הפסילה הוגשה ללא כל יסוד, ומבלי שהיא נתמכת בתשתית עובדתית ראויה בהתאם למבחני ההלכה הפסוקה בעניין זה, לפיהם על הראיות להיות ברורות, חד משמעיות, ומשכנעות ורלבנטיות לעילות הפסילה.
4. המשיבה תטען עוד, כי גם אם כל הטענות העובדתיות הכלולות בבקשת הפסילה היו נכונות, דבר המוכחש מכל וכל, דין בקשת הפסילה היה להידחות על הסף היות ואין בהן כדי להקים אף לא אחת מהעילות המנויות בסעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת.

5. כפי שיפורט להלן, המשיבה היא רשימה ותיקה, המהווה את הסיעה הערבית הגדולה ביותר בכנסת ה-18. המשיבה הינה איחוד של ארבע מפלגות, והן רשימת האיחוד הערבי, התנועה הערבית להתחדשות, המפלגה הדמוקרטית הערבית והמפלגה הלאומית הערבית, המכהנות בכנסת ברציפות מאז הכנסת ה-12. המשיבה מכירה במדינה ובמוסדותיה; דוגלת בדמוקרטיה ובעקרון השוויון שהינו הערך המרכזי בה; קוראת לפתרון הסכסוך הישראלי-ערבי בדרכי שלום ולפתרון הבעיה הפלסטינית על ידי הכרה, בהתאם להחלטות האו"ם, בזכותו של העם הפלסטיני לחירות ולהגדרה עצמית, באמצעות הקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, בשטחים שנכבשו בשנת 1967. המשיבה מכבדת את החוק ודוגלת בכיבוד זכויות האדם ובכלל זה זכויות המיעוט, חופש הדת והפולחן, חופש הביטוי וחופש הבחירה. המשיבה פועלת לביטול חקיקה מפלה וגזענית ולקידום חברה צודקת, שוויונית ומוסרית, כפי שמעידה פעילותה הענפה והעקבית בכנסת עד היום.

6. המשיבה תטען עוד, כי בקשת הפסילה הוגשה בחוסר תום לב וממניעים גזעניים וכי מן הדין ומן הצדק לדחותה באמירה ברורה וחד משמעית.

7. המשיבה תדגיש בהקשר זה, כי אין זו הפעם הראשונה בה מגישים מי שהיו בעבר חברים ברשימת האיחוד הלאומי ומהווים היום את רשימת עוצמה לישראל, בה חברים מגישי בקשת הפסילה, בקשות לפסילתה של המשיבה ו/או מי מחבריה. כך לקראת הבחירות לכנסת ה-18 הוגשה על ידי המבקש 2 דגן בקשה לפסילת המשיבה (פ"ר 4/18). ועדת הבחירות החליטה לפסול את המשיבה ואולם בית המשפט העליון פסק פה אחד, בהרכב מורחב של תשעה שופטים, כי "לא הוצגה תשתית ראייתית מספקת לצורך הפעלת הסמכות הקבועה בחוק לפסילת הרשימה מהתמודד לכנסת ישראל" וביטל את החלטת ועדת הבחירות.

ע"ב 561/09 בל"ד - המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18, (לא פורסם, ניתן ביום 7.3.2011), פסקה 23 לפסק הדין.

8. בשולי הדברים יצוין עוד, כי נגד מועמד מס' 2 של המשיבה, ח"כ ד"ר אחמד טיבי, הוגשה בקשת פסילה אישית לקראת הבחירות לכנסת ה-16. הרכב של אחד עשר שופטי בית המשפט העליון סירב לאשר את החלטת ועדת הבחירות לאשר את פסילתו וקבע כי אין בנטען נגדו כדי להקים עילת פסילה מהשתתפות בבחירות.

א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 נ' ח"כ אחמד טיבי, פ"ד נו(4) 1 (2003).

להלן תפורט תשובת המשיבה על טענות בקשת הפסילה:

א. אודות המשיבה

9. כמפורט בתצהירו של ח"כ אברהים צרצור, המשיבה היא הרשימה הערבית הגדולה ביותר בכנסת ה-18 ואחד מחבריה, ח"כ ד"ר אחמד טיבי, אף מכהן כסגן יושב ראש הכנסת.

10. מטרת הקמתה של המשיבה הייתה ליצור ייצוג משמעותי של האזרחים הערבים בישראל ולקדם את זכויותיהם כפרטים וכקולקטיב המהווה מיעוט לאומי וכן לפעול לקידום השלום ופתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני. מעצם יסוד המשיבה, כמו גם מפעילותה בכנסת, משתמעת הכרה במדינה ובחירה אסטרטגית לפעול במסגרת מוסדותיה ולהשפיע למען השגת השוויון האזרחי בה, והכל בדרכים חוקיות ותוך שמירה על שלטון החוק.

11. המשיבה, כמו המפלגות המרכיבות אותה, דוגלת בדמוקרטיה ובעקרון השוויון שהינו הערך המרכזי בה. היא קוראת לפתרון הסכסוך הישראלי-ערבי בדרכי שלום והידברות ולפתרון הבעיה הפלסטינית על ידי הכרה בזכותו של העם הפלסטיני לחירות ולהגדרה עצמית, באמצעות הקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, בשטחים שנכבשו בשנת 1967, בהתאם להחלטות האו"ם. המשיבה מכבדת את החוק ודוגלת בכיבוד זכויות האדם ובכלל זה זכויות המיעוט, חופש הדת והפולחן, חופש הביטוי וחופש הבחירה ופועלת לביטול חקיקה מפלה וגזענית ולקידום חברה צודקת, שוויונית ומוסרית, כפי שמעידה פעילותה הענפה והעקבית בכנסת עד היום.

12. במהלך כהונתם בכנסת ה-18, כמו גם בכנסות הקודמות, פעלו חברי הכנסת של המשיבה לקידום מגוון נושאים החשובים לאזרחים הערבים בישראל, כמו גם בנושאים של צדק חברתי לכלל אזרחי המדינה. חברי המשיבה השתמשו בכל הכלים הפרלמנטריים על מנת להביא להפסקת האפליה הממוסדת של רשויות המדינה כלפי המיעוט הערבי בישראל בתחומים השונים, להשגת שוויון לאזרחים הערבים ולהעלאת בעיותיהם הקשות על סדר היום הציבורי.

13. כמו בכנסות הקודמות, פעילותם הפרלמנטרית של חברי הכנסת של המשיבה השתרעה על תחומים רבים ובהם חינוך, בריאות, תעסוקה, רווחה, כלכלה, תשתיות, שירותי דת ומקומות קדושים, נכסי העדות הדתיות, תקציב ושטחי שיפוט הרשויות המקומיות הערביות. הם לא נתנו למציאות של הדרתם ממעגלי ההשפעה וקבלת החלטות של הממסד הישראלי ולגישה הגזענית והעוינת כלפיהם מצד חברי חלק מהסיעות, ובהן מגישי בקשה זו, להרתיע אותם והם פעלו באופן נמרץ לקידום מטרותיה של המשיבה, כפי שפורטו לעיל.

14. במהלך הכנסת ה-18 חברי הכנסת של המשיבה יזמו ו/או היו שותפים להגשתן של מעל למאה וששים הצעות חוק. יוזמות חקיקה אלה, שעסקו בנושאים מגוונים, מצויות כיום בשלבים שונים ומקצתן היו לחוקים. להלן דוגמאות ספורות לעשייתם הפורייה של חברי הכנסת של המשיבה בכנסת ה-18:

א. **חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה - חובות דיווח ומרשם) התשע"ב-2012.**
מטרת חוק זה להגביר את שקיפות המידע הסביבתי בישראל, לעודד מפעלים להפחית פליטת חומרים מזהמים ופסולת לסביבה וליצור כלי מסייע לקבלת החלטות, למחקר ולקביעת מדיניות מקיימת המבוססת על צדק סביבתי;

ב. **חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה) התשע"ב-2012,**
שנחקק במטרה להבטיח פיצוי וסיוע לנוסעים שטיסותיהם בוטלו או איחרו באופן ניכר;

- ג. **חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 121) התשע"א-2010**, שנועד להסדיר את הסמכות להורות על מתן אבטחה לנבחרי ציבור ועובדים בכירים ברשויות המקומיות שהינם מאוימים ;
- ד. **חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות (תיקון מס' 2) התש"ע-2010**. מטרת חוק זה 2012, להסדיר את העיסוק במקצועות הבריאות, כמו ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת ותזונה ;
- ה. **חוק הרשויות המקומיות (ביטול איחוד המועצות באקה אל גרבייה וג'ת) התש"ע-2010**. חוק זה נועד לבטל את איחודן של מועצות מקומיות אלה, היות והאיחוד לא היטיב את מצבן ואף החמיר את המשבר בו היו מצויות ;
- ו. **הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון - שירותים מיוחדים לילד נכה) התשע"ב-2012**, שמטרתה להרחיב את הזכאות לקצבת שירותים מיוחדים גם על נכים מתחת לגיל 18 וזאת כדי לאפשר להורי הילדים לממן העסקת מטפל וכך להישאר במעגל העבודה ;
- ז. **הצעת החוק להסדרת העיסוק במקצועות הבריאות (תיקון - שינוי המועד להגשת בקשות לפי הוראות המעבר) התשע"ב-2012**, שנועדה להסדיר את העיסוק במקצועות הבריאות, כמו ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת ותזונה ;
- ח. **הצעת חוק המזונות (הבטחת תשלום) (תיקון - סכום שאינו יובא בחשבון במבחן ההכנסה) התשע"ב-2012**, שנועדה להרחיב את מעגל הזכאים לגביית פסק דין בענין מזונות באמצעות המוסד לביטוח לאומי ;
- ט. **הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון- תכניות לישובים הבדואים בנגב) התשע"א-2011**, שמטרתה לאפשר הכרה בישובים הבדואים הבלתי מוכרים בנגב וזאת תוך שיתוף התושבים ובכך לתקן את מחדלי רשויות התכנון והבניה שגרמו לעוול תכנוני ולשלילה מתמשכת של רבות מזכויות תושבי ישובים אלה ;
- י. **הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון- פיקוח על מחיר ספרי לימוד) התשע"ב-2011**, שמטרתה להקל את הנטל הכספי המוטל על תלמידי בתי הספר ;
- יא. **הצעת חוק ציון מידע אודות רכיבים אלרגניים, התשע"א-2011**, שנועדה לחייב בעלים של המסעדה או בעלים של בית הקפה לרשום מידע זה על מנת למנוע נזקים בלתי צפויים כתוצאה מאי פיקוח ומתחלופת עובדים גבוהה בתחום המזון ;
- יב. **הצעת חוק הגנת ושיקום ים המלח, התשע"ב-2011**, שמטרתה להגן על ים המלח ואוצרות הטבע והמורשת בו ובסביבתו, לשקמו ולשמרו כמשאב טבע וכנכס לאומי ובינלאומי בעל ערכים ייחודיים, ולמנוע ולצמצם פגיעה בו.
- יג. **הצעת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (תיקון - זכויות חברתיות) 2011**, שמטרתה לעגן בחוק יסוד את הזכויות החברתיות והכלכליות, לרבות הזכות לבריאות, לדיור הולם, לחינוך ולביטחון סוציאלי ובכך ליצור הגנה חוקתית שתאפשר להגן על זכויות אלה ;
- יד. **הצעת חוק יסוד: הזכות לדיור - 2011**, שמטרתה לעגן בחוק יסוד את הזכות לדיור, התנאים המינימליים של דיור, כגון שטח, איכות פיזית ותנאים משפטיים ;

טו. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (קטע כביש מסוכן) התשע"א-2011, שנועדה להתמודד עם הבעיה של קיומם של כבישים מסוכנים בהם נהרגים ונפצעים אנשים רבים ולקבוע סמכות להכריז על קטעי כביש מסוימים כקטע כביש מסוכן ולהחמרת הענישה למי שמבצע בהם עבירות תנועה.

טז. הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – חובת לימוד עברית וערבית) התשס"ט-2009, שנועדה לקבוע כי בכל מוסד חינוך רשמי ילמדו כלל התלמידים הן את השפה העברית והן את השפה הערבית.

העתקי החוקים והצעות החוק מצ"ב, כנספחים ד'-יט'.

ג. העדר תשתית ראייתית לבקשת הפסילה

15. על אף האמירות הברורות בהלכה הפסוקה בדבר טיב התשתית הראייתית הנדרשת על מנת להצדיק פסילתה של רשימה מלהשתתף בבחירות לכנסת, הוגשה בקשת פסילה זו בהעדר תשתית ראייתית מינימלית.

16. בקשת הפסילה מבקשת להתבסס על ארבעה פריטים בלבד, שאינם מהווים כלל ראיות רלבנטיות כפי שיוסבר להלן. כמו כן בארבעה פריטים אלה אין כדי להצביע על מטרותיה ומעשיה המרכזיים של המשיבה, כדרישת ההלכה הפסוקה, כמפורט לעיל.

17. למרות זאת, ומעל לנדרש, תפורט להלן התייחסות המשיבה לארבעה פריטים אלה אחד לאחד :

א. **הפריט הראשון** הינו קטע מזערי מראיון עם ח"כ טיבי ששודר בתכנית ערב חדש בערוץ הראשון של הטלביזיה. נראה כי לא במקרה בחרו מגישי בקשת הפסילה שלא לצרף אליה את הראיון המלא ובמקום זאת הקלטה הנמשכת כשמונה שניות בה שומעים משפט קטוע, ללא תחילתו או סופו. אם היו מביאים את האימרה המלאה היו מקבלים הדברים משמעות אחרת לגמרי וניתן היה לראות כי ח"כ טיבי הסביר מהי עמדת החמאס כפי שהיא ידועה בציבור. הא ותו לא.

ב. **הפריט השני** נסמך על ידיעה שפורסמה באתר האינטרנט ynet בתאריך 3.4.2007, קרי זמן רב לפני הבחירות לכנסת ה-18. מעבר לכך שהמדובר בידיעה שהתפרסמה באתר אינטרנט וכלל לא ברור מה מקורה ומה מהימנותה, הרי שבבקשת הפסילה נטענו כי נאמרו בה דברים שאין להם כל זכר בידיעה עצמה. כך לדוגמא נטען בבקשת הפסילה, כי "ח"כ אחמד טיבי עמד בראש התהלוכה" וזאת על אף שהדברים כלל לא נאמרו בידיעה שצורפה לבקשה. כמו כן בבקשת הפסילה נטען כי "ח"כ אחמד טיבי קרא לשים סוף לכיבוש" ואולם אף אם אמירה זו אינה נושאת חן בעיני מגישי בקשת הפסילה אין בה כל פסול ובוודאי שאין בה כדי להקים עילה לפסילת רשימה מהשתתפות בבחירות.

ג. **הפריט השלישי** הינו קטע מנאום שנשא ח"כ טיבי בינואר 2011 ברמאללה ואשר פורסם כסרטון באינטרנט. סרטון זה היה בסיס לבקשה שהוגשה ליועץ המשפטי לממשלה בדרישה לפתוח בחקירה פלילית נגד ח"כ טיבי. במכתב המודיע על החלטת פרקליט המדינה שלא לפתוח בחקירה, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, צוין, כי קיים ספק ממשי אם ח"כ טיבי "התכוון להלל את מעשי המחבלים המתאבדים, שכן בדברים שנשא בכנס דומה לפני מספר חודשים, הבהיר כי "שהיד" מבחינתו הוא כל מי שנהרג **מפעולות של כוחות עוינים. כדוגמא לכך הביא ילדים שנהרגו בבית ספרם בהפצצה של חיל האוויר** או את פרשת הילד מוחמד א-דורא. בנסיבות אלה, קיים לפחות ספק ממשי אם יש בדבריו משום תמיכה במעשה אלימות או טרור. זאת ועוד, לא בלתי אפשרי כי בבואנו ליישב או לפרש בהקשר הנכון את המסרים שאפשר ויש להבינם מהתבטאויותיו של ח"כ טיבי, ראוי גם להביא בחשבון את הסתייגותו הפומבית מפעילות טרור נגד אזרחי מדינת ישראל, כפי שהושמעה בעקבות מקצת ממעשי הטרור הרצחניים שביצעו פלשתינאים. כך למשל, בנאומו מעל בית הכנסת ביום 14.03.2011 גינה ח"כ טיבי את הרצח של משפחת פוגל באיתמר באופן חד-משמעי וכינה אותו "מעשה זוועה נורא". אכן, כשמדובר באיש פוליטי שהתבטאויותיו ועמדותיו מוכרות לציבור, ניתן להניח – ולו ברמת הספק – כי גם התבטאות גבולית מן הסוג בו מדובר, מובנית על ידי הציבור בהקשר ועל רקע היכרותו עם אותן השקפות ועמדות כלליות שהשמיע בציבור".

העתק מכתב לשכת פרקליט המדינה מצ"ב, **כנספח כ'**.

ד. **הפריט הרביעי** והאחרון עליו מסתמכת בקשת הפסילה הינו ידיעה שהתפרסמה באתר האינטרנט של ערוץ שבע, ובה דיווח על אגרות ששלח ח"כ צרצור למזכיר הכללי של הליגה הערבית. מעבר לבעייתיות שבעצם ההסתמכות על ידיעה תקשורתית, על אחת כמה וכמה כאשר המדובר באתר אינטרנט המזוהה עם הימין הקיצוני, הרי שכפי שמובהר בתצהירו של ח"כ צרצור, הדברים שיוחסו לו בידיעה אינם משקפים כלל ועיקר את דבריו. מנוסח הידיעה ברור כי נעשה שימוש בתרגום בלתי מקצועי וכי הערכות המתרגם על כוונת הדובר, מקום בו למלים היו יותר ממשמעות אחת, הפכו לחלק מגוף הידיעה, ול"טענה עובדתית" בבקשת הפסילה עצמה.

18. הנה כי כן אין באף אחד מארבעת הפריטים שצורפו לבקשת הפסילה כדי להוות ולו קצה ראייה לביסוס עילה מעילות הפסילה, וודאי שלא להוות תשתית ראייתית להצדקת פסילת רשימה מלהשתתף בבחירות כדרישת ההלכה הפסוקה.

סוף דבר

19. מכל האמור לעיל עולה, כי בקשת הפסילה אין בה כל ממש ולא יכול להיות כל ספק בכך כי אין כל יסוד לטענות מבקשי הפסילה.

20. בקשת הפסילה הוגשה ללא כל עילה בדין וללא תשתית ראייתית מינימלית לביסוס הטענות מרחיקות הלכת, לפיהן המשיבה שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ותומכת במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגוני טרור נגדה ונופלת לגדר הוראות סעיף 7א(א) לחוק יסוד: הכנסת.

21. לאור כל האמור לעיל על ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 לדחות את בקשת הפסילה.

חסן ג'בארין, עו"ד

ארנה כהן, עו"ד